

УДК 614. 2 : 616 – 057. 17 : 001. 8

І.М. РОГАЧ, Л.О. КАЧАЛА, Р.Ю. ПОГОРІЛЯК

Ужгородський національний університет, факультет післядипломної освіти, кафедра громадського здоров'я, Ужгород

АНАЛІЗ ЯКІСНИХ ХАРАКТЕРИСТИК КЕРІВНИХ КАДРІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті проаналізовано якісні характеристики керівних кадрів охорони здоров'я Закарпатської області: стать, вік, пенсійний статус, рівень кваліфікації, наявність другої профільної освіти, державних нагород тощо. Результати проведеного аналізу дають можливість обґрунтування стратегії розвитку системи охорони здоров'я в Закарпатській області.

Ключові слова: охорона здоров'я, керівні кадри, стать, вік, кваліфікація, друга освіта, державні нагороди

Вступ. На сучасному етапі розвитку національної охорони здоров'я стало зрозумілим, що для проведення реформування галузі проблема управлінського персоналу є не менш важливою, ніж пошук додаткових джерел її фінансування та правовий напрямок розвитку здоров'я і лікувально-профілактичної роботи. Виникла потреба створення науково обґрунтованої системи добору та підготовки управлінських кадрів нового типу, спроможних приймати адекватні, комплексні рішення і наполегливо їх здійснювати в умовах, які стрімко змінюються, зберігати керованість, забезпечувати успішність діяльності та конкурентоздатність медичних закладів [1, 4].

Тому роль керівника у сфері охорони здоров'я є чи не найскладнішою серед адміністративних посад. Виконання цієї ролі ставатиме ще складнішим у міру того, як керівники будуть працювати за умов автономізації та оптимізації закладів охорони здоров'я, обмежених ресурсів та при зростанні значення технологій збереження та зміцнення здоров'я, у центрі яких – споживач послуг, що надаються з урахуванням новітніх знань, засад доказової медицини та орієнтування на суспільно очікуваний результат [2].

Великий об'єм інформації через засоби масової інформації та дороговизна медичних препаратів також негативно впливає на споживача медичних послуг, який починає керувати своїм здоров'ям самостійно.

Таким чином, медичні працівники залишаються головною, найбільш вагомою частиною ресурсів, що зрештою забезпечують результативність та ефективність діяльності всієї системи охорони здоров'я, її окремих структур та об'єктів [3].

Із вищевказаного витікає, що проблема визначення забезпеченості закладів галузі керівними кадрами з урахуванням кваліфікації, освіти, спеціалізації та інших характеристик цих кадрів є

однією з провідних в обґрунтуванні стратегії розвитку системи охорони здоров'я.

Мета дослідження. Провести аналіз якісних характеристик керівного складу галузі охорони здоров'я Закарпатської області.

Матеріали та методи. В нашій роботі були використані наступні методи: статистичного аналізу, порівнянь та аналогій із використанням відносних величин та індексного аналізу.

Основним джерелом інформації були звітні форми, надані управлінням охорони здоров'я Закарпатської обласної державної адміністрації.

Вибіркова сукупність складає 85 % усієї чисельності головних лікарів та їх замісників лікувально-профілактичних закладів Закарпатської області (без стоматологічних та санітарно-епідеміологічних).

Результати досліджень та їх обговорення. У Закарпатській області найбільша частка керівних кадрів зосереджена в АЗПСМ і складає 66,4 % від усіх врахованих керівників галузі.

Розподіл керівників за статтю у всіх ЛПЗ області характеризується незначною перевагою чоловічої статі – 53,7 % керівників-чоловіків та 46,3 % керівників-жінок (рис. 1). Проте при розгляді розподілу по статі керівників різних типів закладів статева структура дещо змінюється. Так, в АЗПСМ переважають керівники-жінки – 56,3 % проти 43,6 % керівників-чоловіків. У всіх інших закладах на керівних посадах переважно чоловіки, особливо це стосується центральних міських, міських та дільничних лікарень, де керівники-чоловіки складають 84,0 % і 80,0 % відповідно.

Серед керівників галузі більшість (67,2 %) становили особи віком 41 – 60 років, при цьому найбільша частка керівних кадрів цієї вікової групи зосереджена в обласних лікарнях – 81,8 %, найменша – в АЗПСМ – 63,3 %. В інших закладах охорони здоров'я цей показник коливався від 69,2 % до 73,3 %.

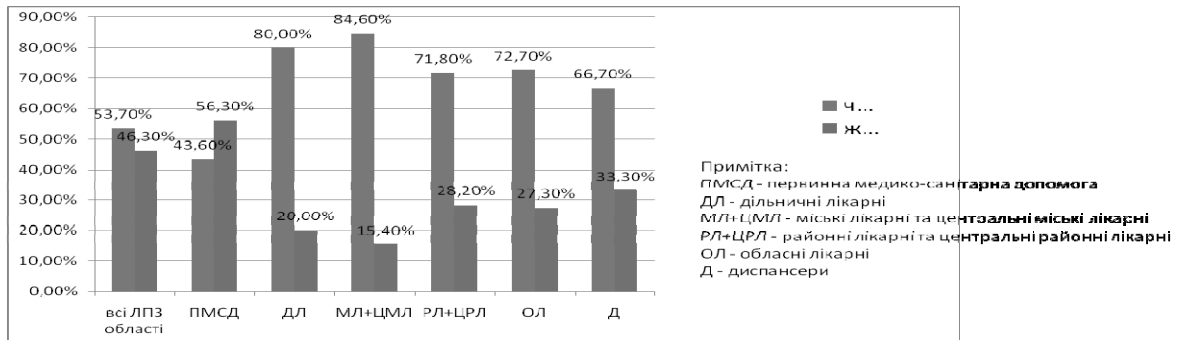

Рис. 1. Розподіл керівників за стаєвою структурою за типами закладів

На рисунку 2 наведено вікову структуру досліджуваних керівників усіх закладів охорони здоров'я Закарпатської області.

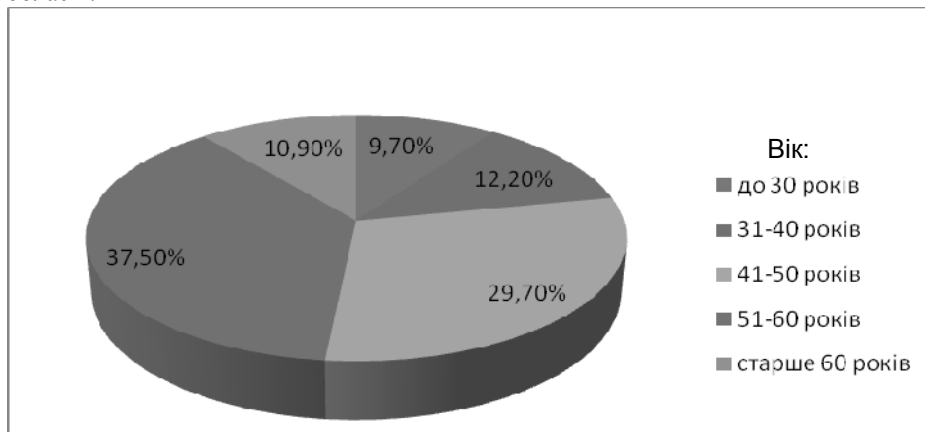

Рис. 2. Розподіл керівників за віком (% до всього складу керівників)

У всіх закладах, які брали участь у дослідженні, керівники-пенсіонери становили 18,75 %, у тому числі більше половини (53,3 %) в АЗПСМ, в інших закладах керівники-пенсіонери становили зовсім невелику частку – від 1,25 % до 2,5 %; з чого видно, що зміна

керівного складу охоплює обласні та районні заклади, а реформування саме потребує АЗПСМ.

Рівень кваліфікації керівників закладів охорони здоров'я Закарпатської області представлений на рисунку 3.

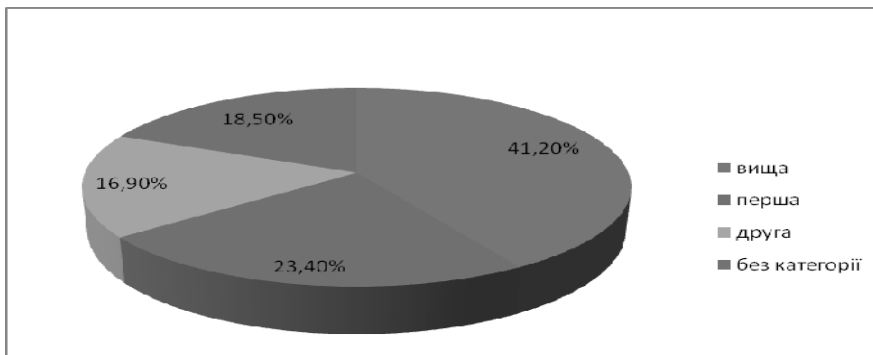

Рис. 3. Розподіл керівників закладів охорони здоров'я Закарпатської області за кваліфікаційними категоріями (% до всього складу керівників)

За кваліфікаційною категорією 81,5 % від кількості керівників, які були обліковані за даною характеристикою, мають вищу, першу та другу кваліфікаційну категорію, не атестованими залишаються 18,5 % керівників. Слід зауважити, що деякі типи закладів за рівнем кваліфікації керівників значно випереджають середньогалузеві показники (67 % та 23,1 % відповідно). Так, найбільше число

керівних кадрів мають вищу категорію у ЦМЛ і МЛ – 92,3 % та ОЛ – 90,1 %, найнижчий цей показник спостерігається серед керівників АЗПСМ – 43,2 %.

На рисунку 4 показано, що в області серед досліджуваної групи керівників найбільше осіб займають керівну посаду до 10 років – 60,1 %, найменше (7,1 %) – від 11 до 15 років.

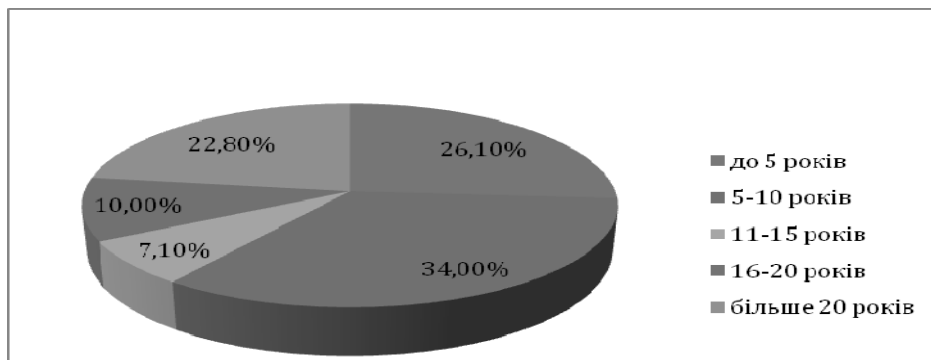

Рис. 4. Розподіл керівників за стажом роботи на керівній посаді

Якщо аналізувати стаж роботи керівників по типах лікувальних закладів, то зі стажем роботи до 10 років найбільша частка керівних кадрів працює в ЦРЛ та РЛ – 75,7 %, найменша в дільничних лікарнях – 35,0 %, а зі стажем роботи більше 20 років найбільше працює в дільничних лікарнях – 30,0 %, найменше в районних лікарнях – 11,1 %.

Досить низькими показниками характеризується рівень знань керівників із соціальної медицини та організації охорони здоров'я (50,3 % чисельності керівників, які мають таку спеціалізацію), за винятком керівних кадрів ЦРЛ та РЛ, МЛ та диспансерів, де цей показник досить високий (84,3 %, 76,4 % та 75,0 % відповідно). В обласних лікарнях рівень знань керівників із соціальної медицини та організації охорони здоров'я складає 25,0 %.

Показники за наявністю вченого ступеня та другої вищої освіти керівників охорони здоров'я дуже низькі. Вчений ступінь мають 3,1 % керівників, а другу вищу освіту – 0,63 %. Державні нагороди отримали 8,75 % серед усіх досліджених керівників, найбільша їх кількість спостерігається серед осіб, які займають керівні посади в обласних лікарнях – 39,3 % та АЗПСМ – 21,4 %.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРА

1. Богомаз В.М. Основи державної політики України в галузі охорони здоров'я / В. М. Богомаз // Вісн. НАДУ. — 2006. — № 1. — С. 313 — 319.
2. Гайдаєв Ю.О. Наукові засади кадрової політики в охороні здоров'я України: Потреби регіонів у медичних кадрах / Ю.О. Гайдаєв, М.В. Банчук, Г.О. Слабкий; за ред. Ю.О. Гайдаєва. — К., 2007. — 128 с.
3. Науковий аналіз результатів обстеження якісних характеристик керівних кадрів охорони здоров'я: матеріали ІV з'їзду спеціалістів з соціальної медицини та організації охорони здоров'я, (Житомир, 2008 р.) т. 1 / Відп. ред. В.М. Корнацький. — Житомир, 2008. — С. 84 — 86.
4. Пономаренко В.М. Забезпечення населення України медичними кадрами / В.М. Пономаренко, Г.М. Москалець // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. — 2001. — № 4. — С. 77 — 84.

Стаття надійшла до редакції 15.03.2011

I.M. RONACH, L.O. KACHALA, R.Y. PONORILYAK

Uzhhorod National University, Faculty of Postgraduate Education, Chair of Public Health, Uzhhorod
THE QUALITATIVE CHARACTERISTICS ANALYSIS OF TRANSCARPATHIAN HEALTH PROTECTION
MANAGEMENT PERSONNEL

The qualitative characteristics of Transcarpathian health protection management personnel: sex, age, pension status, skill level, the existence of second core education, state awards, etc. are analyzed in the article. The results of the analysis give the opportunity to base the development strategy of Transcarpathian health protection system.

Key words: health protection, management personnel, sex, age, skill, second education, state awards